

Havaintoja rakentamista koskevan tiedonantovelvollisuuden käynnistymisestä

Rakennuskonepäivä 6.11.2014

Pekka Muinonen, Verohallinto

Rakentamisilmoitukset - urakka- ja työntekijätiedot

Rakennustöistä on ilmoitettava Verohallinnolle 1.7.2014 alkaen. Sekä yritysten että kotitalouksien on annettava tietoja rakentamisesta.

Yritykset ilmoittavat tiedot Verohallinnolle kuukausittain

Rakennustyötä tilaavien yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien on ilmoitettava tiedot Verohallinnolle joka kuukausi. Tiedot on ilmoitettava työmaakohtaisesti kaikista ostetuista rakennusurakoista, jos tilatun urakkasopimuksen arvo on yli 15 000 euroa.

Rakennustyömaan päätoteuttajan täytyy ilmoittaa joka kuukausi tiedot kaikista yhteisellä työmaalla työskentelevistä henkilöistä, jos yhteisen rakennustyömaan kokorakennushankkeen arvo on yli 15 000 euroa. Ensimmäisen kerran tiedot täytyy ilmoittaa syyskuussa 2014.

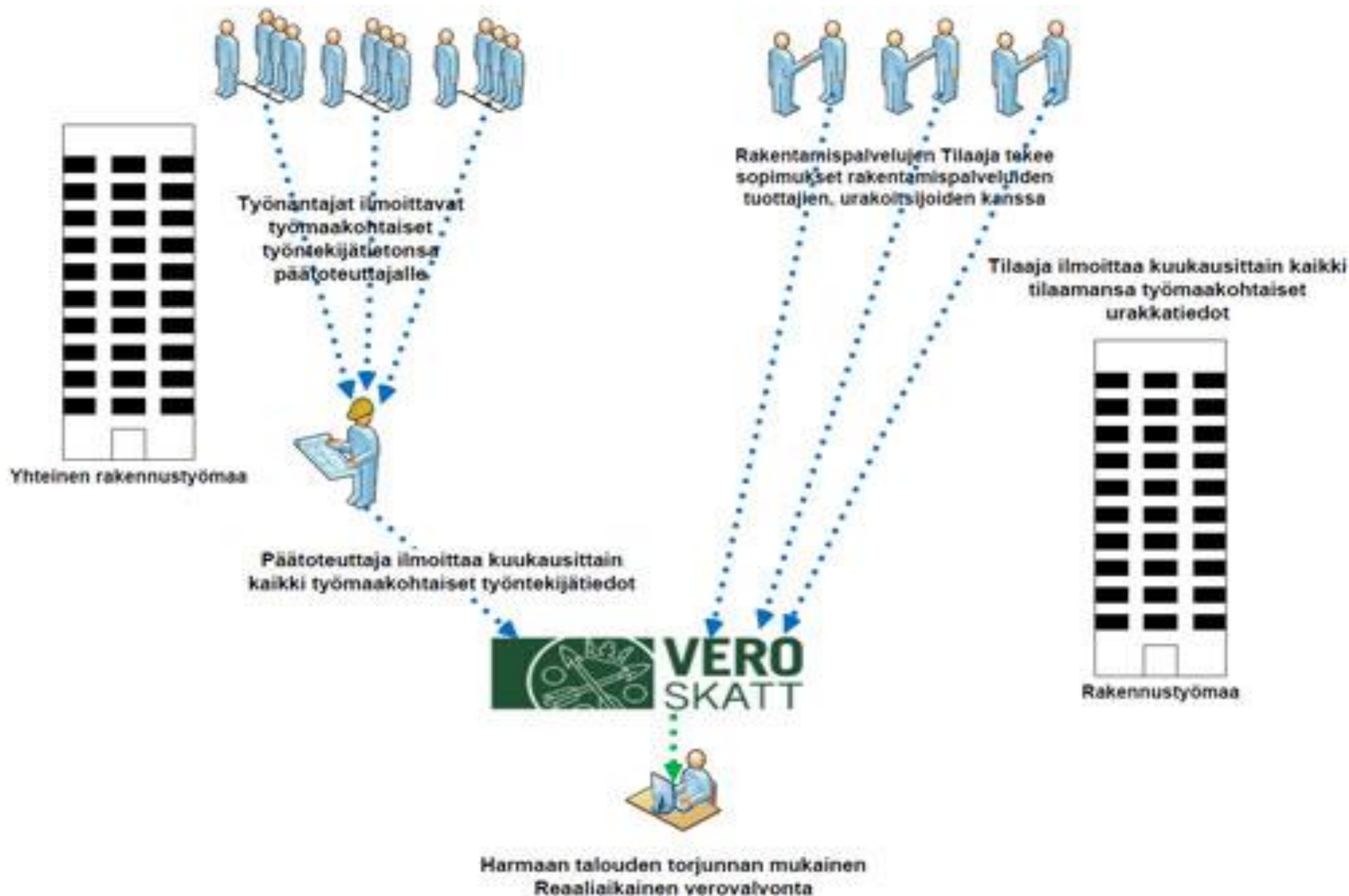
Kotitaloudet ilmoittavat tiedot ennen loppukatselmusta

Kotitaloudet ilmoittavat tiedot vain niistä töistä, joihin tarvitaan rakennuslupa. Tiedot on ilmoitettava Verohallinnolle ennen loppukatselmusta.

Kotitalouden on toimitettava Verohallinnolle tiedot siitä, mitkä yritykset ovat tehneet rakennustyötä ja millaisia korvauksia yrityksille on maksettu. Jos kotitalous on itse palkannut työntekijät ja maksanut palkat, tiedot on annettava työntekijöistä ja työntekijöille maksetuista palkoista.

Rakentamisilmoitukset annetaan sähköisesti

Yritysten on annettava rakentamisilmoitukset sähköisesti. Suurten tietomäärien ilmoittamiseen kätevin ilmoituskanava on Ilmoitin.fi. Jos tietoja ei ole paljon, tiedot voi lähettää verkkolomakkeella Suomi.fi-palvelussa.

Tilastoista

Lukumääriä: Urakka- ja työntekijätiedot heinäkuulta

- **Urakkailmoituksia annettu 34374 kpl**
 - Tiedonantovelvollisia urakkatiedoissa 7900 kpl
 - Urakoiden yhteenlaskettu summa 29,9 miljardia euroa
 - Erillisiä urakoitsijoita 18 963 kpl, jotka toimivat 65966 urakassa
 - Erillisiä työmaita urakkailmoituksilla 24 703 kpl
- **Työntekijäilmoituksia annettu 26888 kpl**
 - Tiedonantovelvollisia työntekijätiedoissa 4 128 kpl
 - Työntekijöitä ilmoitettu 116 213 hlöä
 - Työmaita työntekijäilmoituksilla 13 175 kpl
 - Työnantajia työntekijäilmoituksilla 22 256 kpl

Tilastoista

Lukumääriä: Urakka- ja työntekijätiedot elokuulta

- **Urakkailmoituksia annettu 65506kpl**
 - Tiedonantovelvollisia urakkatiedoissa 8 255 kpl
 - Urakoiden yhteenlaskettu summa 25,2 miljardia euroa heinäkuussa
 - Erillisiä urakoitsijoita 20 318 kpl, jotka toimivat 81 214 urakassa
 - Erillisiä työmaita urakkailmoituksilla 27 438 kpl
- **Työntekijäilmoituksia annettu 50832 kpl**
 - Tiedonantovelvollisia työntekijätiedoissa 4 070 kpl
 - Työntekijöitä ilmoitettu 126 914 hlöä
 - Työmaita työntekijäilmoituksilla 14 433 kpl
 - Työnantajia työntekijäilmoituksilla 24332 kpl
- **Kotitalouden ilmoituksia tullut 9277 kpl (ajalta 07-10/2014)**
 - Näistä 80 % on annettu sähköisesti ja vain 20 % antanut tiedot paperisena

Ilmoittaminen

- ❑ Rakentamisilmoituksia jätettiin elokuulta yhteensä 121 734 kappaletta
- ❑ Urakkatietoja ilmoitti 8415 tiedonantovelvollista ja työntekijätietoja 4165 tiedonantovelvollista
- ❑ Rakennusurakoihin liittyviä ilmoituksia annettiin yhteensä 27 692 työmaalta
- ❑ Ilmoituksissa mainittiin 20 415 eri urakoitsijaa, jotka toimivat 81 884 eri urakassa
- ❑ Elokuussa käynnissä olevien urakoiden kokonaisarvo oli 25,3 mrd. euroa*
- ❑ Työntekijöihin liittyviä ilmoituksia annettiin 14 763 eri työmaalta.
- ❑ Työmailla työskenteli yhteensä 129 603 työntekijää
- ❑ Rakennustyötä tilaavien yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien on ilmoitettava tiedot Verohallinnolle joka kuukausi

Työnkulku - valvonta

Valvonta tehdään Erityisalojen valvontaryhmän toimesta (Ilva)

- ☐ Jatkuva reaaliaikainen verovalvonta
- ☐ Yhteistyö verotarkastuksen kanssa

Verotarkastuksen rooli – löytää puuttuvat ilmoittajat ja ilmoitukset

- ☐ Kaikissa verotarkastuksissa
- ☐ Kohdennetut verotarkastukset
- ☐ Tarkastukset rakennustyömailla
- ☐ Tavoitteena reaaliaikainen valvonta
- ☐ Harmaan talouden torjunta
- ☐ Yhteistyö Ilvan ja veronkannon kanssa

Analyysitoiminta

Ilmoittamisen virheitä

- ☐ Urakasta ilmoitetaan joko laskutettu tai maksettu määrä, ei molempia.
- ☐ Ennakkomaksu ilmoitetaan vain kerran, ennen urakan alkamista.
- ☐ Yhteystieto -kenttään merkitään sen henkilön nimi, joka osaa antaa lisäinfoa ilmoituksesta (ei esimerkiksi yrityksen toimitusjohtajaa, jollei tällä ole tietoa asiasta).
- ☐ Kohdekuukaudeksi merkitään kuukausi, jolta tietoja ilmoitetaan, ei kuukausi, jolloin ilmoitus annetaan.
- ☐ Urakka ilmoitetaan jokaiselta kuukaudelta, jonka aikana yritys toimii työmaalla ja laskuttaa siitä. Vain yhden ilmoituksen antaminen toiminnan alussa ei riitä. Tiedot on annettava myös toiminnan päättyttyä, jos yritys vielä laskuttaa työmaasta.

Ilmoittamisen virheitä

- ☐ Työntekijöiden työmaalla työskentelyn ajaksi merkitään todellinen työskentelyaika (ei siis koko vuotta, jollei työskentely kestä koko vuotta). Jos täsmällinen työskentelyaika kuukauden aikana ei ole tiedossa, ilmoitetaan työskentelyajaksi koko kohdekuukausi.
- ☐ Urakoitsijoiden työmaalla toimimisajaksi ajaksi merkitään todellinen toiminta-aika (ei koko vuotta, jollei työskentely/toiminta kestä koko vuotta).
- ☐ Tiedonantovelvolliseen (eli tahoon, joka ilmoittaa) on syytä kiinnittää huomiota: Urakatiedoissa tilaaja on ilmoittaja. Urakoitsija ilmoittaa vain, jos hän ketjuttaa alaspäin ja toimii tilaajana (jos urakoitsija on ketjun viimeinen, eikä tilaa keneltäkään, hän ei ilmoita).
- ☐ Työntekijätiedoissa päätoteuttaja on ilmoittaja. Samalta työmaalta ei pitäisi tulla useamman tahon ilmoituksia yhtä aikaa
- ☐ Päätoteuttaja ilmoittaa tietojen puuttumisesta vain, jos tiedot puuttuvat joko kokonaan tai osittain. Varmuuden vuoksi ilmoitusta ei saa tehdä.

Ilmoittamisen puutteet

- ☐ Paljonko ilmoituksia on jäänyt ilmoittamatta?
- ☐ Onko vasta puolet on ilmoittanut?
- ☐ Paljonko tahallisuutta ja tahattomuutta?
- ☐ Harmaan talouden toimijoita?
- ☐ Kuinka moni ei vielä edes tiedä lainsäädännön velvoitteista?

Verohallinto: Kokonaiskuvan muodostaminen

Uudesta ilmoitusmenettelystä saatu jo nyt tuloksia

- ❑ Heinäkuun alussa voimaan astuneen menettelyn myötä rakennustyötä tilaavien yritysten ja itsenäisten ammatinharjoittajien on täytynyt ilmoittaa urakoihin ja päätoteuttajien työntekijöihin liittyviä tietoja kuukausittain.
- ❑ Kahden kuukauden ilmoitusten perusteella jatkoselvittelyn piiriin on nostettu noin 20 000 tapausta.
- ❑ Selvittelyssä on yrityksiä, joiden toiminnan on ilmoitettu päättyneen, mutta tilaajilta saadut tiedot osoittavatkin toisin
- ❑ Ristiriitaisuuksia urakka- ja työntekijätietojen sekä kausiveroilmoitustietojen välillä.
- ❑ Ulkomaisten työntekijöiden ja yritysten verovelvollisuuksien muodostumista Suomeen selvittää
- ❑ Menettelyssä on paljastunut yrityksiä, jotka eivät ole rekisteröityneet arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, vaikka liikevaihdon mukaan näin pitäisi olla.

Uudesta ilmoitusmenettelystä saatu jo nyt tuloksia

- ❑ Selvitystyötä jatketaan ja valvontaa tehostetaan marraskuussa toteutettavalla Raksa-viikolla, jonka aikana työmaille ja yrityksiin tehdään tarkastuskäyntejä.
- ❑ Kevennetty menettely voimassa vuoden 2014 loppuun
- ❑ Vaikuttavuutta voidaan kokonaisuudessaan arvioida vasta sen jälkeen, kun valvonta pääsee kunnolla käyntiin ja kevennetty menettely päättyy.
- ❑ Alkuvaiheessa olemme antaneet yrityksille mahdollisuuden ilmoittaa osan tiedoista puutteellisina.
- ❑ Suomen Yrittäjät on ilmaissut toiveensa puutteellisen menettelyn jatkoajasta. Verohallinto arvioi jatkoajan tarpeen loppuvuodesta.

Uudesta ilmoitusmenettelystä saatu jo nyt tuloksia

- ❑ Jatkossa vähemmän virheitä
- ❑ Ensimmäisissä ilmoituksissa esiintyi virheitä etenkin veronumeroiden ja syntymäaikojen oikeellisuudessa. Ulkomaisista yrityksistä oli myös usein käytetty ulkomaisia tunnuksia, vaikka ilmoitukseen täytyy ensisijaisesti merkitä Suomessa annettu Y-tunnus, jos sellainen on käytössä.
- ❑ Veronumeroon ja ulkomaisiin tunnuksiin liittyviä virheitä oli elokuun ilmoituksissa huomattavasti vähemmän kuin heinäkuun ilmoituksissa. Heinäkuussa virheitä oli noin 16 000, mutta elokuussa määrä laski jo alle 3 000:n.
- ❑ Ohjaus on parantanut tilannetta, mutta tunnusten oikeellisuuteen tulee edelleen kiinnittää huomiota, jotta selvityspyynnöiltä vältytään.
- ❑ Neuvontaan ja yhteistyöhön panostetaan
- ❑ Uudistus on tärkeä: Uuden lain tavoitteena on rakennusalan harmaan talouden kitkeminen ja toimialan kilpailun tervehdyttäminen. Nyt huomio asiakasohjauksessa ja tietojen laadun parantamisessa

Rakentamista koskevat tiedot antavat viranomaisille mahdollisuuden

- ✓ tutkia, toimiiko yritys rehellisesti ilmoittamalla ja hoitamalla yhteiskunnalliset velvoitteensa
- ✓ hyödyntää tietoja omassa valvonnassa ja kohdentaa valvontaa tehokkaasti asiakkaisiin, joihin liittyy häiriöitä
- ✓ suunnata valvonta siten, että se on tavoitteita kerryttävää ja mahdollisimman kustannustehokasta

... estää harmaata taloutta ennakolta

Puututaan reaaliaikaisesti erilaisiin ilmiöihin!

Vaikuttavaa on kiinnijäämisriskin kasvattaminen eri lakien suunnalta

- ✓ Resurssien hyödyntäminen
- ✓ Vapaaehtoiset uudet menettelytavat (yhteistoiminta mm. sidosryhmien kanssa, esim. julkinen rakentaminen)

Raksahanke 2008 - 2012
Raksa II 2013 - 2014

Taustaa

- ✓ Rakennusalan volyymi vuositasolla on noin 29 miljardia euroa
- ✓ Yhteiskunnalle kertyvät verot ja maksut noin 10,5 miljardia euroa
- ✓ Kuntasektorin osuus verokertymästä 3,6 miljardia euroa
- ✓ Rakennusallalla huomattavan paljon harmaata taloutta
- ✓ Vapaaehtoisten harmaan talouden vastaisten menettelyjen vastikkeeksi haluttiin tehokas valvonta ja uutta lainsäädäntöä

Hankkeiden tavoitteita

- ✓ Harmaan talouden torjunta
- ✓ Ulkomaisen työvoiman verovalvonnan kehittäminen
- ✓ Rakennusalan verovalvontaan liittyvän uuden lainsäädännön hyödyntäminen
- ✓ Rakennusalan reaaliaikaisten valvontamenetelmien kehittäminen ja tehostaminen

Raksahankkeen -2012 tuloksia

Hankkeen aikana valmistui 3 525 verotarkastusta (n. 700 kpl/vuosi)

- ❑ Harmaata taloutta lähes joka kolmannessa kohteessa
- ❑ 1 078 harmaata tarkastusta, 30,5 %
- ❑ Kohteista 33 % on Uudellamaalla
- ❑ Yli 90 % yrityksissä, joiden liikevaihto on alle 6 miljoonaa euroa
- ❑ Pimeät palkat; yli 90 % yrityksissä, joiden liikevaihto alle 3 miljoonaa euroa
- ❑ Mustia palkkoja liki 220 m€
- ❑ Vääräsisältöisiä tositteita 16 292 kpl, arvo 112 m€
- ❑ Tarkastetuista kohteista tehtiin lähes 10 prosentissa rikosilmoitus
- ❑ 264 tapauksessa kyseessä törkeästä veropetos

Raksahankkeen -2012 tuloksia

- ❑ Kirjanpidon ulkopuolelle jääneitä palkansaajia 4 857 kpl
- ❑ Ennakkoperintälain mukaisia ilmoituksia verotusta varten
11 584 kpl arvoltaan 104,7 m€
- ❑ Välitön verotus: 144 m€ nettolisäys tuloihin
- ❑ Esitykset avoimeen vuoteen olivat 12,5 m€
- ❑ Peitelyä osingonjakoa oli 92 m€
- ❑ Muut välittömän verotuksen tulokset olivat 134,5 m€

Raksahankkeen -2012 tuloksia

- ❑ Arvonlisäveron tarkastustulokset olivat 70 m€
- ❑ Verotustoimenpiteitä esitettiin 2.747 tapauksessa (78 %)
- ❑ Ns. tyhjiä kertomuksia (ei toimenpiteitä) oli 778 kpl (22 %)
- ❑ Hankkeessa maksuunpannut verot olivat noin 200 m€
- ❑ Julkisuus ja media mukaan = lehdistötiedotteet ja esilläolo

Vaikuttavuus, mitä odotamme!

Oliko Raksahankkeella ollut vaikuttavuutta harmaan talouden torjunnassa?

- ✓ **Kyllä, mutta harmaata taloutta ei ole saatu suitsittua - ennaltaehkäisevyys**
 - ✓ Valvontakeinojen kehittäminen, lainsäädäntö ja sen pilotointi
- ✓ **Hankkeen keinot ovat pureet pienehköön joukkoon**
 - ✓ Valvontahankkeet jatkuvat
- ✓ **Iso osa harmaan talouden toimijoista on jäänyt valvonnan ulkopuolelle**
 - ✓ Kiinnijäämisen riskiä on kasvatettu reaaliaikaista valvontaa kehittämällä, mutta se ei ole ollut todennäköinen
 - ✓ Uuden lainsäädännön mahdollistamat keinot (pilotointi)
- ✓ **Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö on kehittynyt suotuisasti**
 - ✓ Valvontayhteistyö, tietojen vaihto
- ✓ **Kansainvälinen yhteistyö**
- ✓ **Uuden lainsäädännön vaikuttavuutta mitataan, näkyy viiveellä**

Vaikuttavuus

Hankkeilla on ollut vaikuttavuutta harmaan talouden torjuntamekanismeihin. Näkyville saatu mm. ongelman suuruus ja fiskaalinen merkittävyys

- ✓ Harmaan talouden vastaisen lainsäädännön kehittämisen puolestapuhuja

Uuden koko rakennusalaan koskevan lainsäädännön uskotaan luovan realistiset mahdollisuudet tehokkaaseen harmaan talouden vastaiseen veroa kerryttävään toimintaan: Näkyi osin jo hankkeen aikana.

- ✓ Uusi lainsäädäntö koskee kaikkea rakentamista
- ✓ Konkretia ja reaaliaikaisuus
- ✓ Valvonnan jatkaminen ja kehittäminen

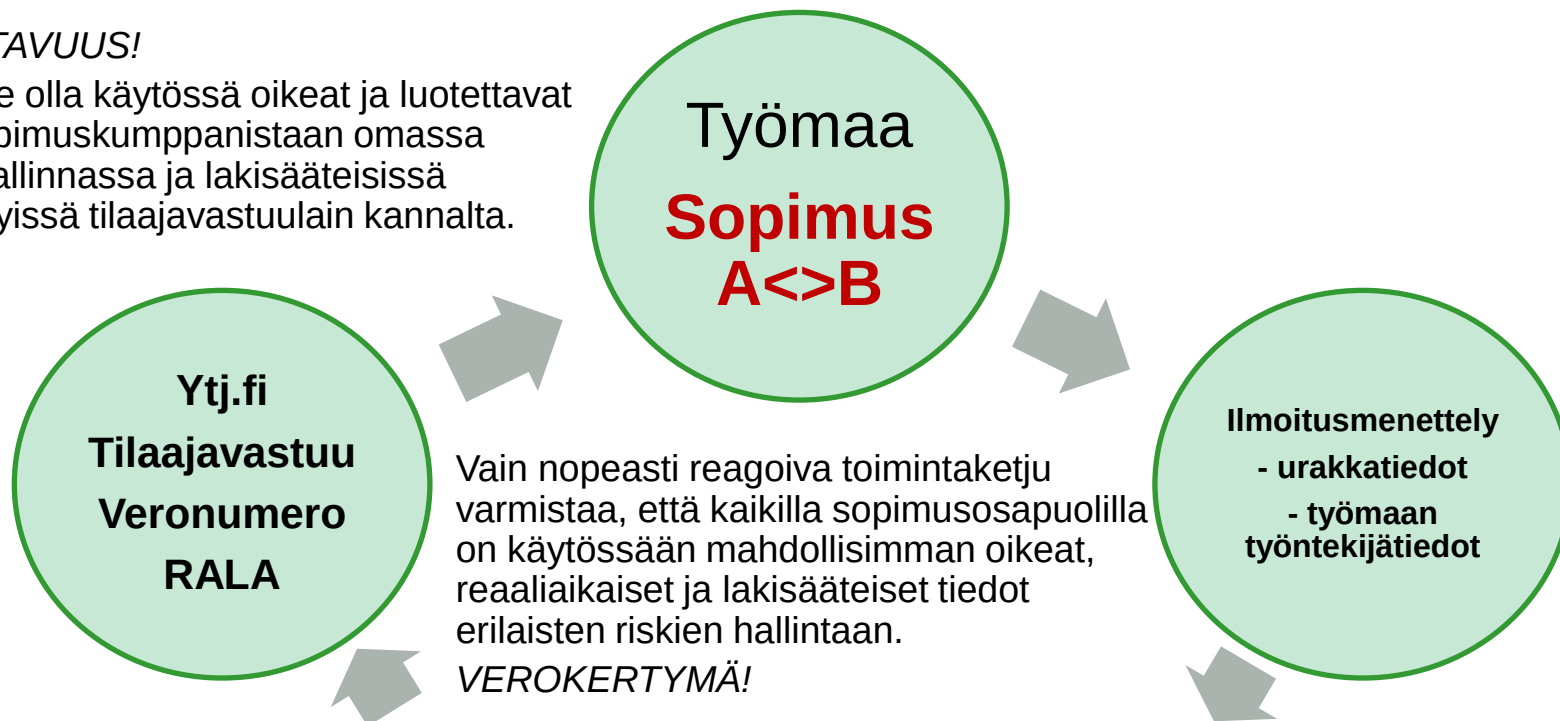
LAINMUUTOSTEN TAVOITE HALLITUSOHJELMAN MUKAAN JA KEINOT

- ❑ Harmaan talouden vähentäminen rakennusalaalla
- ❑ Kotimaisen työvoiman työllisyystilanteen parantaminen
- ❑ 300–400 miljoonan euron puuttuvien verotulojen ja työnantajamaksujen kerääminen
- ❑ Veronumeroiden kattava käyttö ja veronumerorekisteri
- ❑ Reaaliaikainen kattava tiedonkeruu sivullistiedonantajilta yrityksistä, urakoista ja työntekijöistä
- ❑ Verohallinnon reaaliaikainen valvonta: tietojen vertailu ja velvoitteiden täyttäminen

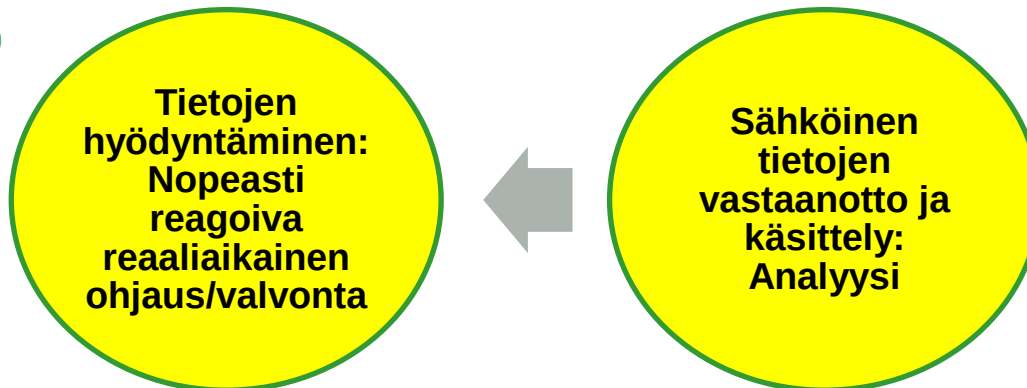
Tietojen hyödyntäminen: Yhteiskunnallinen näkökulma

VAIKUTTAVUUS!

A:lla tulee olla käytössä oikeat ja luotettavat tiedot sopimuskumppanistaan omassa riskien hallinnassa ja lakisääteisissä menettelyissä tilaajavastuulain kannalta.

Verohallinto

Kiitos!

Kysymyksiä?